

ทการช่าง การก่อสร้างที่ไม่เคยสิ้นสุด

ศุภกร

ตอน ซอยหมอเหล็ง

ความเป็นมา ซอยหมอเหล็งเป็นซอยเล็กๆ ซอยหนึ่งในหลายพันซอยที่มีที่ตั้งอยู่ถนนราชปรารภ ใกล้กับอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ กรุงเทพมหานคร เมืองฟ้าอมรของหลายๆ คน ที่นั่นเป็นแหล่งที่อยู่ของชุมชนกึ่งสลัมหาเช้ากินค่ำ มีผู้คนหลากหลายอาชีพอาศัยอยู่ ซอยหมอเหล็งมีประวัติความเป็นมาอย่างไรนั้น ผมพยายามหาข้อมูลแต่ยังหาไม่เจอ แต่ถ้าให้เดาน่าจะเป็นบุคคลที่สร้างประโยชน์ให้กับชุมชน จนเป็นที่นับถือของคนแถวนั้นแล้วนำมาตั้งเป็นชื่อซอย เหมือนกับสถานที่ต่างๆ หลายๆ ที่

ซอยหมอเหล็งมีความสำคัญอย่างไร ทำไมหน่วยทหารช่างจึงได้รับมอบภารกิจให้เข้าดำเนินการก่อสร้างถนนอย่างเร่งด่วน ทุกท่านคงนึกสงสัยและอยากรู้ขึ้นมาแล้วใช่ไหมครับ เพื่อขจัดความสงสัย ผมขอเฉลยเลยก็แล้วกัน ซอยนี้ เป็นที่อยู่ของ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ท่านเป็นคนที่มีความสุขุม ออกแนวค่อนข้างเงียบ พูดน้อยต่อยหนัก เป็นนักกฎหมาย มีความเป็นอยู่อย่างสมถะ กล่าวมาขนาดนี้แล้วทุกคนคงพอที่จะเดาออกแล้วใช่ไหมครับว่าเป็นใครไปไม่ได้นอกจากนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๐ ของไทย

บ้านของท่านเป็นบ้าน ๒ ชั้น ครึ่งไม้ครึ่งตึก ตามแบบการก่อสร้างบ้านเมื่อ ๔๐ - ๕๐ ปีที่แล้ว อาณาบริเวณบ้านประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ ตารางวา เห็นจะได้ ในบ้านผมเห็นคนพักอาศัยเพียงไม่กี่คน ส่วนใหญ่เป็นการ์ดที่คอยดูแลเรื่องความปลอดภัยให้กับท่าน เกือบทุกวันผมจะเห็นท่านนายกฯ ออกเดินทางไปทำงานแต่เช้า ส่วนเวลากลับไม่แน่นอน ถนนในซอยหมอเหล็ง ก่อนหน้าที่จะมีการก่อสร้างนั้นมีสภาพแย่ การเดินทางผ่านเข้าออกค่อนข้างลำบาก เนื่องจากเป็นซอยที่แคบและมีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นจนเป็นชุมชนแออัด และคงเป็นด้วยสาเหตุนี้ จึงให้มีการปรับปรุงเพื่อให้ท่านนายกฯ ได้รับความสะดวกในการเดินทางผ่านเข้าออกโดยใช้พื้นที่ได้ทางด่วนซึ่งเป็นพื้นที่ว่างนำมาก่อสร้างเป็นถนน

งานที่ดำเนินการ การก่อสร้างถนนซอยหมอเหล็งนั้น เป็นการตัดถนนใหม่เพื่อเชื่อมถนนราชปรารภกับซอยหมอเหล็ง ลักษณะเป็นถนนผิวแอสฟัลต์ติกคอนกรีต จำนวน สองช่องจราจร ความกว้างผิวจราจร ช้างละ ๔ เมตร ยาว ๘๐๐ เมตร ทางเท้า ค.ส.ล. ช้างละ ๑.๒๐ เมตร พร้อมสะพานข้ามคลอง

๑ แห่ง ระยะเวลาดำเนินการ ๓๐ วัน มีการทางพิเศษแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าของงาน จุดก่อสร้างเป็นพื้นที่ใต้ทางด่วนที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์ เมื่อก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วจะอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในซอยหมอเหล็ง สามารถเดินทางผ่านเข้าออกเชื่อมกับถนนราชปรารภได้โดยตรงไม่ต้องลัดเลาะ อ้อมไปออกทางอื่น

ผมไปก่อสร้างครั้งนี้ในฐานะผู้บังคับหมวดก่อสร้าง ติดสอยห้อยตาม ผมร้อยออกไป โดยก่อนหน้านี้ ได้เดินทางมาสำรวจพื้นที่ล่วงหน้าเพื่อประเมินสถานการณ์ในการก่อสร้าง หากจุดก่อสร้างที่ปักและแหล่งวัสดุในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินการ เมื่อเข้ามาในพื้นที่แล้วสามารถก่อสร้างได้เลย การสำรวจใช้เวลาครึ่งวันก็แล้วเสร็จ เราเลือกพื้นที่ใต้ทางด่วนซึ่งเป็นแพล้นปูนเก่า ติดกับคลองสามเสนเป็นจุดก่อสร้างที่ปัก ซึ่งขณะนั้นน้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณใกล้เคียง แต่เราจำเป็นต้องเลือกเพราะไม่มีที่อื่นอีกแล้ว มีที่ว่างเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่สามารถปลูกก่อสร้างที่ปักได้ ส่วนเรื่องแหล่งวัสดุมีปัญหาเรื่องการขนส่ง ซึ่งเราต้องนำไปวางแผนรองรับและเตรียมการให้เสร็จก่อนที่จะเดินทางมาก่อสร้าง

หลังจากสำรวจเสร็จสิ้นแล้ว เราได้กลับไปเตรียมการ เมื่อทุกอย่างพร้อม ก็จัดกำลังพลและเครื่องมือช่าง เดินทางเข้าพื้นที่โดยไม่ชักช้าเนื่องจากระยะเวลาก่อสร้างมีน้อย เมื่อมาถึงเราได้เริ่มงานกันทันที ผมแบ่งงานให้ลูกน้องทำออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งปรับปรุงที่ปัก อีกส่วนหนึ่งเริ่มปฏิบัติงานก่อสร้าง

งานก่อสร้างถนนในพื้นที่กรุงเทพมหานครนั้น เป็นงานที่มีความยาก ไม่เหมือนกับการก่อสร้าง

ในต่างจังหวัด เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวของ และมีผลกระทบ ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยด้านวิศวกรรม ซึ่งลักษณะของดินเดิมเป็นดินที่มีค่า cbr ต่ำ (เป็นดินเลน) การก่อสร้างต้องมีการออกแบบโครงสร้างตัวถนนตามสภาพดินและสภาพการจราจร ปัจจัยต่อมาเป็นเรื่องระบบสาธารณูปโภคที่อยู่ทั้งบนดินและใต้ดิน ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นชุมชนแออัด ระบบสาธารณูปโภคไม่มีการจัดการวางระบบที่ดี ไม่สามารถกำหนดจุดที่แน่นอนได้ ปัจจัยที่สามเป็นเรื่องการรูกู้ล่าของชุมชนในพื้นที่ใต้ทางด่วน มีการปลูกสร้างบ้านเรือนล้ำเข้ามาในเขตพื้นที่ก่อสร้างและบางจุดยังมีเรื่องฟ้องร้องกันยังไม่จบ ปัจจัยที่สี่เกี่ยวข้องกับการขนส่งวัสดุเข้ามาปฏิบัติงานโดยเฉพาะงานถนน การขนส่งต้องลำเลียงกันมาจากต่างจังหวัดผ่านเข้ามาในพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพฯ มีการจำกัดเวลาวิ่ง ซึ่งมีปัญหาตามมามากมายทั้งเรื่องการขนส่งวัสดุล่าช้า และเรื่องอุบัติเหตุ

ปัจจัยต่างๆ ที่ผมได้กล่าวมานั้นมีผลกระทบต่อกองก่อสร้างทั้งในแง่ของระยะเวลาในการก่อสร้าง มาตรฐานงานก่อสร้าง รวมถึงงบประมาณการก่อสร้าง ทำให้งานเกิดความล่าช้าและมีอุปสรรคตามมาอยู่เสมอ การปฏิบัติงานต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากถนนอยู่ติดกับชุมชน และมีพื้นที่ในการดำเนินการจำกัดอย่างมาก จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นบ่อยครั้ง

ผมประสบปัญหาจากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มาโดยตลอด ปัญหาใหญ่คืองานก่อสร้างตัวถนนเนื่องจากวัสดุที่ประมาณการเอาไว้มีความหนาของชั้นวัสดุไม่เพียงพอต่อการรับน้ำหนักบรรทุกของเครื่องมือหนักได้ ทำให้เมื่อลงหินคลุกไปแล้ว ถนนเกิดการ

ชำรุดซึ่งต้องทำการแก้ไข ทำให้สิ้นเปลืองวัสดุ กระทบต่องบประมาณในการก่อสร้าง นอกจากนี้บางจุดเป็นบ่อขยะ ซึ่งก่อนการสร้างต้องลอกเอาขยะออกก่อน ไม่เช่นนั้นจะเป็นปัญหาเรื่องการชำรุดของถนนเกิดขึ้น เนื่องจากการยุบตัวของขยะ ตรงนี้ไม่มีการประมาณการเอาไว้ ผมแก้ปัญหาโดยเอาเศษคอนกรีต (จุดใกล้ๆ มีแผ่นปูนเก่าที่มีเศษคอนกรีตอยู่) ลงไปอัดรองพื้นก่อน แล้วดำเนินการในชั้นหินคลุกต่อไป วิธีนี้เป็นวิธีที่ค่อนข้างเสี่ยงเนื่องจากเศษคอนกรีตบางชิ้นมีขนาดใหญ่อาจจะส่งผลกระทบต่อกรยุบตัวของฐานทางในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ผมเห็นว่าดีที่สุดแล้วในขณะนั้น

นอกจากปัญหาเรื่องงานก่อสร้างแล้ว ปัญหาอื่นๆ จากปัจจัยอีกหลายด้าน ตามที่ผมกล่าวมาข้างต้นส่งผลกระทบต่องานเช่นกัน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ในซอยหมอเหล็ง ชีวิตประจำวันของพวกเขาทำให้ผมต้องแก้ปัญหาตลอด ในทุกเช้าจะมีการค้าขายเป็นตลาดเล็กๆ ตรงจุดที่เราทำการก่อสร้างซึ่งกว่าตลาดจะวายก็ล่วงเลยเวลาไปเกือบเก้าโมงเช้า บางวันก็มีมีอบมาชุมนุมเรียกห้องหน้าบ้านนายกฯ จำนวนคนมากบ้างน้อยบ้าง แล้วแต่เรื่องที่มาร้องเรียน กว่าจะเคลียร์กันได้ในแต่ละเรื่องก็เสียเวลาการก่อสร้างไปหลายวัน

ในการวางแผนการก่อสร้างนั้น มีการปรับแผนกันบ่อยครั้งตามปัจจัยที่กระทบ ผมและลูกน้องต้องทำงานกันทั้งกลางวันและกลางคืนเพื่อให้งานเป็นไปตามแผน กลางวันทำงานถนนและสะพาน กลางคืนทำงานทางเท้า โดยงานกลางคืนเราได้แรงงานชาวบ้านมาช่วย เพราะพวกเขาอยากให้งานเสร็จเร็ว และคงจะเห็นใจทหารช่างที่ทำงานกันอย่างไม่เห็นแก่

เห็นดเห็น้อย ผมสังเกตว่าทหารช่างไม่ว่าจะไปก่อสร้างที่ไหน แม้ว่าจะเป็นพื้นที่ที่มีปัญหากับชุมชน แต่ท้ายที่สุดแล้วชาวบ้านเหล่านั้นก็กลับมาให้ความร่วมมือและรักทหารช่าง

งานก่อสร้างเสร็จสิ้นตามแผนทุกประการ การส่งมอบงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ก่อนที่จะเดินทางกลับ ชาวบ้านได้มาให้กำลังใจและขอบคุณทหารช่างที่นำความเจริญมาให้ ผมคิดว่าทุกครั้งที่พวกเขาใช้ถนนเส้นนี้ ความทรงจำที่มีต่อทหารช่างคงจะไม่ลบเลือนไปจากใจของชาวซอยหมอเหล็ง ทุกวันนี้เมื่อมีโอกาสผ่านไปแถวนั้นผมก็จะแวะเข้าไปดูถนนที่ผมได้มีส่วนร่วมในการก่อสร้างว่ายังอยู่ดีมีสุขหรือเปล่า ปรากฏว่ายังไม่มีการชำรุด ยังใช้การได้ดี และคิดว่าจะยังคงอยู่ตลอดไป

บทเรียนที่ได้จากการก่อสร้าง

๑. การประมาณราคาค่าก่อสร้างถนนในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้ประมาณราคาต้องมีความละเอียดรอบคอบ และต้องเป็นผู้ที่มีความประสพการณ์ในการก่อสร้างหรือเคยผ่านงานในลักษณะเดียวกันมาก่อน เพราะปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานมีหลายปัจจัยตามที่กล่าวมาข้างต้น โดยในการประมาณราคา ต้องนำปัจจัยเหล่านั้นมาแปลงเป็นค่าก่อสร้างให้ครบทุกปัจจัย ไม่เช่นนั้นจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของงาน

๒. การก่อสร้างในพื้นที่ที่มีชุมชนอาศัยอยู่ งานด้านกิจการพลเรือน และงานประชาสัมพันธ์มีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากบางครั้งอาจเกิดการกระทบกระทั่งกัน ถ้าหากเรามีความสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้าน เขาจะเป็นพวกเดียวกับเรา ปัญหาใหญ่ก็จะกลายเป็นปัญหาเล็กน้อยไป